

Ang Kalihukan

Mantalaan sa National Democratic Front — Amihanang Mindanao

Tuig 8 Gula 2 — Regular Isyu — Mayo - Agosto 2001

EDITORYAL

Pagsaka sa Presyo sa Gasolina

Sinugatang gasa sa katawhan human sa eleksyon

Nahuman na ang eleksyon. Giisip kini nga pinakadugoong eleksyon sa kasaysayan sa nasud. Sumala pa sa *Philippine Center for Investigative Journalism* sukad niadtong Enero hangtod sa Mayo 23, may natalang 100 ka tawo ang napatay, 27 niini ang mga opisyales sa burukrasya sibil ug militar ug 67 ka mga sibilyan. Usa ka gatos ug kap-atan ug usa ka tawo usab ang naangol ug trayenta ang nangawala. Bisan ang Bayan Muna, sumala pa sa *Ang Manggagawa,* opisyal nga mantalaan sa KMU, wala makalingkawas niining maong kabangis. Mokabat sa 12 ka mga coordinator ug volunteer ang gipatay, gikuot ug gihuraw ilabina sa pulisya ug militar.

Human sa demagohikong panaad sa mga politiko mahitungod sa kaharuhay sa panginabuhian sa katawhan, misaka na hinuon ang presyo sa gasolina og kapin sa 40-45 sentabos ang matag litro kaniadtong Mayo 24. Gipalusot usab sa kongreso ang *Omnibus Power Reform Bill* nga ang unod mao ang *restructuring, deregulation* ug pribatisasyon sa industriya sa koryente, nga nakadugang pagsamot sa giantos nga kalisod sa katawhan. Mayor nga bahin kini sa "*power development program*" sa rehimeng US-Estrada nga gipadayon karon sa rehimeng US-Macapagal-Arroyo.

Moresulta kini sa dili kalikayang pagkatanggal sa trabaho sa kapin 12,000 ka mga trabahante sa NAPOCOR. Seguradong madugangan na usab ang mga mawad-an og trabaho nga gibanabanang mokabat sa 100,000. Lakip na dinhi ang mga mamumuong nataktak sa nagserang planta sa Nestle, Philippines sa Alabang. Gibanabana sab nga adunay 300 ka mga kompaniya ang dugang pang magsera. Sa Habagatang Mindanaw lang, sa unang walo ka bulan sa tuig 2000, 334 na ka mga kompaniya ang nagsera o temporaryong nagsera kaniadtong Hulyo-Agosto, 2000 (PDI, Nov. 2000) samtang sa unang tulo ka bulan karong tuiga, 1,341 ka mga trabahante ang nataktak sa trabaho gumikan sa pagsera sa 82 ka mga kompaniya sa mao gihapong rehiyon.

Kini ba ang sinugatang gasa sa katawhan sa milabayng eleksyon?

Niini nga isyu...

Editoryal 1

Bulawanong Bidlisiw 3

Mamumuo: Mga Modernong Ulipon 4

Sulat gikan sa nataran 5

Mubong Sugilanon 6

Tampo sa mga Magbabasa 8

Mga Pakatawa sa Rebolusyon 8

Ang BHB sa Nagkalainlaing mga Aksyon 10

Pabula 12

Mga Balita 13

Nasayud ba KAMO? 15

Kultural 18

Editoryal Istap
Vince Remos
Andoy Kauswagan
Mitsa Sirawan

Lay-out/Arts & Graphics
Oreon P. Garuda
Al Kernel
J.R.
Bitoy

Mga Magtatampo
Ka. Inalugong
Ka. JC
Ray Makinasudnon
Dalisay Magbanwag
Jose Raya
Ka. Nevoy
Ka. Jayson
Ka. Luna
Jessie Guevara

KARAANG KANSYON, BUAK NGA PLAKA

Daw sama sa buak nga plaka ang mga panaad sa mga politiko. Karaang kansyon na kining kanunay nila'ng *i-recycle* panahong moabotay na ang eleksyon. Hagbay ra nilang giluwatan kini bisan niadto pang 1950s.

Tan-awa ang kamatuoran: sa 1960s, tag-P.20 sentabos pa ang gantang sa bugas mais ug tag-P.40 sentabos usab ang gantang sa bugas humay. Sa imong singko sentabos kanhi makapalit ka na og pan nga Bagumbayan'g igo-igo na'ng makatagbaw sa kagutom. Kun duna kay P1,000 ka pesos makapalit ka na og Honda 90 nga motorsiklo. Nagpuli-puli ang mga presidente nga ang mga gibuhiang panaad daw sama sa buak nga plaka: "Ipabarato ko ang presyo sa mga palaliton!" Human ni Roxas misunod si Quirino. Unya si Magsaysay. Sunod si Garcia. Dayon si Macapagal. Marcos. Aquino. Ramos. Estrada. Ug karon si Macapagal-Arroyo. May maayo bang kausaban ang kahimtang sa katawhan?

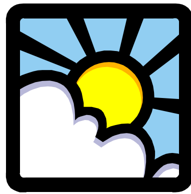
Tan-awa! Karon, tag-P15 pesos na ang kilo (dili gantang) sa bugas mais ug tag-P19 pesos usab ang kilo sa bugas humay! Ang imong singko sentabos dili na madawat. Ang motorsiklo karon sobra na sa P50,000 mil ang matag usa. Grabeng lisora na! Daghan na ilabina sa kasyudaran ang kausa na lang mokaon sa usa ka adlaw! Kanus-a pa 'ta makakat-on?

Nga dili eleksyon ang kasulbaran niining tanan. Hagbay ra'ng gihatagan nato sila og kahigayonan. Sa ilang pagpinuli-puli og mga presidente ang katawhan wala may naani kundili ang samot pa hinuong paggrabe sa kalisdanan ug kawad-on. Gikinahanglan na ang laing pamaagi aron ilogon ang gahum sa kamot sa mga nagharing hut-ong. Ug kini mao ang *armadong pakigbisog pinaagi sa malungtarong gubat sa katawhan!*

Ang Kalihukan mao ang opisyal nga mantalaan sa National Democratic Front of the Philippines-Northern Mindanao Region. Ang Regular Isyu mogawas matag 4 ka bulan ug adunay mga Espesyal Isyu nga pupanahong ipagawas.

Ginadasig usab namo ang mga magbabasa nga mopadala sa ilang mga tampo, sugyot ug komentaryo aron dugang mapalambo ang atong mantalaan. Ipaagi lang kini sa inyong yunit nahilunaan o ngadto sa mga kauban.

Ang Bulawanong Bidlisiw

Ni Banagbanag de Liberacion

MGA KOMUNISTA

(Mga Kinutlo sa Panghunahunang Mao Zedong sa Red Book)

Ang mga komunista kinahanglan adunay lapad nga panghunahuna ug kinahanglan siyang magmalig-on ug madasigon, nagatan-aw sa interes sa rebolusyon isip mao na ang iyang kinabuhi ug mopailalom sa iyang personal nga interes alang sa interes sa rebolusyon; sa kanunay ug bisag asa kinahanglang mogunit siya sa prinsipyo ug molunsad og walay kakapoyng pakigbisog batok sa tanang dili hustong mga ideya ug lihok, aron makonsolida niya ang kolektibong kinabuhi sa Partido ug mapalig-on ang dugtong tali sa Partido ug katawhan; kinahanglan siyang magmabalak-on sa Partido ug katawhan kaysa mahitungod ni bisag kinsang indibidwal, ug magmabalak-on sa uban kaysa iyang kaugalingon. Niini lang nga maisip siyang usa ka komunista.

"Combat Liberalism" (September 7, 1937), Selected Works, *Vol. II, p. 33.**

Kinahanglang masabtan sa matag kauban nga ang pinakataas nga sukdanan sa mga pulong ug buhat sa usa ka komunista mao kun mitakdo ba kini sa pinakataas nga interes ug nagtagamtam ba og suporta sa dako kaayong mayorya sa katawhan.

"On Coalition Government" (April 24, 1945), Selected Works, *Vol. III, p. 316.**

Ang mga komunista kinahanglan andam kanunay sa tanang panahon pagbarog alang sa kamatuoran, tungod kay ang kamatuoran mitakdo sa interes sa katawhan; Ang mga komunista kinahanglan andam kanunay sa tanang panahon pagtul-id sa ilang mga sayop, tungod kay ang mga sayop batok sa interes sa katawhan.

"On Coalition Government" (April 24, 1945), Selected Works, *Vol. III, p. 315*

Ang mga komunista kinahanglang motuki sa mga ngano ug giunsa sa matag butang, gamiton ang ilang utok ug mainampingong mamalandong kun mitakdo ba kini sa realidad ug may igo ba kining basehanan; dili sila sama sa buta nga magsunod-sunod ug nagadasig sa gawing ulipon.

"Rectify the Party's Style of Work" (February 1, 1942), Selected Works, *Vol. III, pp. 49-50.*

Ang mga komunista kinahanglan mao ang pinaka-halayo og panglantaw, pinaka-masakripisyohon, pinaka-determinado, ug pinaka-lapad og panghunahuna sa pagtantya sa kahimtang ug kinahanglang mosalig sa mayorya sa katawhan ug mokabig sa ilang suporta.

. "The Tasks of the Chinese Communist Party in the Period of Resistance to Japan" (May 3, 1937), Selected Works, *Vol. I, p. 274.**

Ang mga komunista kinahanglang mopakita isip ehemplo sa pagtuon; sa tanang panahon kinahanglan sila ang mga tinun-an sa masa ingon man ila sab nga mga magtutudlo.

"The Role of the Chinese Communist Party in the National War" (October 1938), Selected Works, *Vol. II, p. 198.**

Kitang mga komunista sama sa mga liso ug ang katawhan sama sa yuta. Bisag asa kita mapadpad, kinahanglang makighiusa kita sa katawhan, mogamot ug mamulak sa ilang han-ay.

"On the Chungking Negotiations" (October 17, 1945), Selected Works, *Vol. IV, p. 58.*

Ang mga komunista kinahanglang matinud-anong maminaw sa hunahuna sa mga tawong gawas sa Partido ug pasultihon sila. Kun ang ilang gisulti, husto atong sagupon, ug magkat-on kita sa lig-on nilang mga punto; kun sayop, pahumanon nato sila pagsulti ug mainantuson silang patin-awan.

Ibid.

Ang gawi sa mga komunista ngadto sa tawong nakahimo og kasaypanan sa trabaho mao ang pagkombinse aron matabangan siya pagbag-o ug makapanugod ug dili kay likayan, gawas kun siya dili na gyod matul-id.

"The Role of the Chinese Communist Party in the National War" (October 1938), Selected Works, *Vol. II, p. 198.*

MAMUMUO: MGA MODERNONG ULIPON

(Pipila sa mga datos dinhi gikutlo gikan sa Inquirer, Mayo 1, 2001 nga isyu)

Panahon sa tinuig nga mga okasyon ug selebrasyon ulog-ulogan lang ang mga mamumuo sa mga kapitalista ug mga burukrata. Nindot kaayong paminawon ang ilang makapalanay-sa-atay nga mga pulong sama sa "bayani sa modernong panahon" ilabina niadtong pagkamatay ni Flor Contemplacion. Apan tan-awa ang realidad.

Si Emil, disiotso anyos, nagtrabaho isip *attendant* sa estasyonan sa gasolina. Gisweldohan siya og P130 sa walo ka oras nga pagtrabaho, apan usahay, kun patrabahoon og duha o kapin pa ka mga oras, dili na siya bayaran sa obertaym. Kun mobalibad siya pagtrabaho, daghan kaayong mga batan-on gikan sa kanait lang nga squatter area ang mag-ilogay pagpuli sa iyang trabaho. Girekluta siya sa usa ka ahensya sa pangimpleyo, kinsa mopaksi usab og 5% sa iyang sweldo.

Sa 11 ka mga opisyal nga *holiday* matag tuig, si Emil wala gyod makadawat og *holiday pay* kay inadlaw man ang iyang suhol. Wala siyay gitagamtam nga *sick leave o vacation leave* nga mga benepisyo ug wala gani bayari og *13th month pay* (christmas bonus nga katugbang sa usa ka bulang pagtrabaho).

Si Emil patrabahoon lang sulod sa lima ka bulan aron dili siya mahimong usa ka regular nga empleyado, usa ka iskemang gidesinyo sa iyang amo aron makalikay sa mga balayranan.

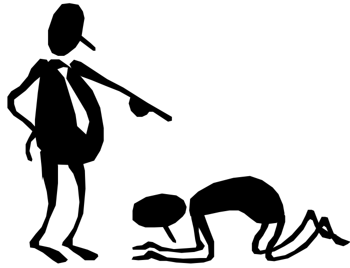
Si Trining nagtrabaho sa usa ka gamayng tindahan nga may 20 ka mga empleyado. Bayente-tres anyos na siya ug minyo na ug sama kang Emil, nagtrabaho nga sobra na kaayo sa oras tugbang sa gamay lang kaayong bayad. Makasapi siya og P150 sa siyam ka oras nga pagtrabaho matag adlaw. Apan lahi kang Emil kinsa duol lang kaayo ang gipuy-an sa iyang gitrabahoan, si Trining manakayan pa sulod sa 1-2 ka oras sa usa lang ka agi. Ang iyang plite mogasto na og P45 ida-bwelta lakip na ang plitehan sa MRT(Manila Railway Transit).

Sama kang Emil si Trining wala magdawat og overtime pay 'ni makadawat og mga holiday pay. Pipila sa mga employers moingon nga giasayn sila sa mga proyektong wala magtunhay, o mahumanay lang sa dili pa mag-unom ka bulan. Sa dihang gipalusot ang balaod mahitungod sa "project employees" ang anaa sa panghunahuna sa mga magbabalaod mao ang mga mamumuo kuno sa konstruksyon, dili mga clerk sa tindahan nga sama ni Trining.

Si Kardo dugay nang nagtrabaho sa usa ka kompaniya sa logging maingon man sa iyang amahan. Kapin na sa 20 anyos ang pagtrabaho niya sa kompaniya. Regular siya nga empleyado isip security. Diha na managko ang iyang mga anak. Kanhi sa daghan pa ang mga trabahante nagdawat sila kanunay og mga benepisyo. Sick leave, vacation leave, overtime pay, holiday pay. Apan dihang misulod ang palisiyang kontraktwalisasyon gipangbuhin (taktak) ang ubang mga trabahante. Maingon 'tang swerte pa gihapon ni Kardo nga wala siya maapil sa gipangtaktak. Apan niadtong Mayo 1 'ning tuiga nangakurat na lang sila dihang uban sa lain pang 26 pa ka mga trabahante gipangtaktak na gyod sila sa trabaho. Sa ilang dapit gipangpuli ang mga Blue Boys. Mga security guards sa usa ka ahensya. Gani, silang Kardo aduna gyod untay papeles sa ilang pagka-regular nga trabahante. Apan maora gihapon. Taktak.

Silang Emil, Trining ug Kardo. Mga trabahante. Parehong ang ilang panarbaho mahimong tapuson bisag unsang orasa bisan kun may pinirmahan pang kontrata sa panarbaho kun gustohon na sa kapitalista. Apan labaw na kun walay gipirmahan ug walay unyon nga kasandigan.

Minilyon ka mga mamumuo ang nagtrabaho adlaw-adlaw sama nilang Emil, Trining ug Kardo kinsa miagwanta na lang sa grabeng pagpahimulos ug kawalay kasegurohan sa panarbaho diha sa hilom nga kasakit. Bisan pa sa ilang gidaghanon nagpabilin silang walay gahum ug naglunang sa grabeng kawad-on. Ang kahimtang nila walay kalainan sa esensya sa mga ulipon sa primitibong panahon. Sa porma ug dagway na lang sila managkalahi. Apan sa esensya ulipon lang gihapon. Gidiktaran sila. Mahimong palayason bisag unsang orasa. Mahimong patyon dayon. Kanunay na lang silang nagluhod-luhod sa mga kapitalista. Ang mga palisiya sa estado mahitungod sa kahimtang sa pamuo ug relasyon sa pamuo wala gyod manalipod kanila. Mas gikilingan niini ang mga komprador-agalong yutaan kinsa maoy nanag-iya sa kapital.

Kini ba ang kahulogan sa ilang pag-ulog-ulog nga ang mga mamumuo "bayani sa modernong panahon?"

(Nota: Sa kanhiay pa, panahon sa katilingbang ulipon, ang mga pwersa sa produksyon mao ang mga ulipon. Sila ang nagpabarog sa nabantog nga Pyramid sa Ehipto. Sila ang nagtukod sa nabaniog nga Hanging Garden sa Babylonia. Sila ang nag-ugba sa mga harianong syudad sa Roma, sa Gresya, sa Tsina, sa Inglatera, sa Alemanya ug sa uban pang nabantog nga mga kanasuran. Sila ang nag-unang pwersa sa kasundalohan nga gigamit sa hari aron manulong ug manakop og mga gingharian. Sa ilang pagka-ulipon walay kukaluoy nga sila pagapatyon, ibaligya, lugoson, ug patrabahoon. Ang ilang kinabuhi nag-agad sa hari ug nobilidad. Kinahanglan silang magmasunuron, matinahuron, mainantuson ug labaw sa tanan kinahanglan kugihan ug dili magpakita og katapol ug kakapoy sa trabaho. Apan bisan pa sa ilang kakugi nagpabiling wala silay bahin sa abot sa ilang kahago.)

Mamumuo lihok na! Mag-organisa kita! Walay mawala kanato kundili ang kadena sa atong pagka-ulipon!

Direktang kasinatian sa usa ka membro sa PKM nagpamatuod sa kahugaw sa milabayng eleksyon

"Rebolusyon lang gyod diay". Kini ang akong realisasyon human ko masaksihi ang kahugaw sa milabayng piliay nga kanhi madunggan ko lang diha sa mga tabi-tabi ug baba sa uban. Karon direkta ko gyod kining nasaksihan diha mismo sa among lugar. Ingon niini ang nahitabo:

Sa among baryo adunay 313 ka mga rehistradong botante. Sa akong banabana halos kaming tanan nagkahiusa man pagboto sa Bayan Muna sa party-list. Apan panahon sa eskotenyo nahibulong na lang kami nga aduna may botos sa Marcos Loyalist diha sa party-list. Ulahi na namong nahibaloan nga gimaniobra diay sa taga-COMELEC ang among katagi-baryong dili mahibalo pagbasa ug sulat kay sila man ang migiya niini. Kahuyangan sab namong gitugyan na lang sab ngadto sa taga-COMELEC ang paggiya kanila.

Apan dili lang taga-COMELEC ang mimaniobra. Bisan ang mga magtutudlo. Ang pamaagi nila mao ang pagpapirma sa mga botante sa tulo ka mga papel. Sa pagka-senador, tulo ka kopya; sa probinsya tulo ka kopya ug sa munisipyo, tulo sab ka kopya. Ang among silingan nakadiskita niini dihang sa iyang paghiling sa pagbotar na niya aduna may tulo ka mga papel diin duha niini pulos blangko.

Lain pa nilang pamaagi sa paglimbong mao ang pagdugang sa ihap sa aktwal nga nakabotar. Sa among baryo aduna lay 313 ka mga rehistradong botante ug 250 lang niini ang aktwal nakabotar. Sa ato pa, adunay 63 ang wala makabotar. Apan naunsa mang pagkahitaboa, nga 287 na man hinuon ang migawas nga nakabotar! Hunahunaa lang kun ingon niini ang mahitabo sa kapin 42,000 mil ka mga barangay sa tibuok nasud. 'Di ba dako kaayo ang "madagdag-singit" pabor ngadto sa gipaborang politiko?

Ug dili lang kini. Grabe usab ang pagpanghulga ug pagpanghuraw ang among nasinati kay ang kaatbang sa among gisuportahang politiko gipaluyohan man sa mga army. Dinagko usab ang kuwartang ilang gibubo aron lang maseguro ang pagdaog nila. Busa mao diay, nga wala gyoy kabus nga mahimong magmadaugon o mahimong pangulo bisan na lang diha sa baryo. Monopolisado sa mga sapian ang "pagka-pangulo" bisan kun walay katakus. Ang mga kabus igo na lang mopili sa tawong maoy mohari ug momando kanila. Husto gyod diay ang mga NPA. "Rebolusyon gyod diay".

Gipadala ni Ka. Indalugong sa PKM, Bukidnon

PUTOT

Ni Ka. JC

Ang sunodsunod nga pag-usig sa iro inubanan sa katugnaw sa hangin sa Macalajar Bay nga mihampak sa kabanikanhan sa Misamis Oriental maoy nakapukaw sa pagkatulog ni Nong Loloy. Migawas dayon siya aron susihon ang padayong pag-usig sa iyang iro, apan mihunong ra kini pagkataod-taod unya miduol kaniya nga nagkitoy-kitoy sa iyang ikog nga morag nag-ingon nga, "Okey ra amo, walay problema. Ayaw na lang disturboha si Putot" unya dayong lubog sa iyang iro diha sa iyang tiilan. Mitan-aw siya sa palibot, sa kalubihan. Gikulbaan siya basin naay tawong milabay.

"Ah, basin baboy 'to o kaha ilaga nga gigukod sa iring," matod pa ni Nong Loloy. "Maayo pa ablihan nako 'ning radyo, 'di na man 'ko katul'gon og balik," dugang niya.

"Flash report, munisipyo sa Claveria ang giatake sa gibana-banang 40 ka mga NPA kaganinang alas tres sa kahapunon. Sumala pa sa mga residente didto duha ang patay kay nakadagan ang mga pulis. Nakuha sa mga NPA ang tanang armas didto ug gihimo na karon sa kasundalohan ang *hot pursuit operation*. Apan wala na mahibaloi kun asa na mopaingon ang mga NPA."

"Ah, pagka-dili basta-basta nga balita. Naa diay ang mga NPA dinhi" matod pa ni Nong Loloy. "Duol ra raba ang Claveria dinhi. Mga duha ka adlaw sa mga lumad kun lakwon. Dili lang unta sila masayop nga masa'ag dinhi, kay basin masulayan nila kun unsa kun masuko si Putot," padayon ni Nong Loloy dayong tan-aw sa haligi diin didto gisab-ong si "Putot" usa ka ripleng carbine nga gipahawiran sa iyang amo aron bantayan ang 30 ka ektaryang kalubihan.

Usa ka kabus nga mag-uuma si Nong Loloy, ulitawong gulang. Sa iyang barug ug sa kunotong mga agtang makita na dayon ang saysentahong pangidaron. Ug mokabat na sa kawhaan ka tuig sa iyang pagka-piyado o pagka-saligando sa kalubihan ni Don Ambrosio ug bisan sa daklit nga pagtan-aw makita na dayon ang kawad-on nga iyang gipas-an; ang iyang abli ug matun-ogan inig-kagabii sa hapit-na-matumba niyang payag maoy saksi sa kanunayng pagkutoy sa iyang tiyan. Ang trapo na sa uban, nga iyang gibiste mao na ang mosulti sa iyang miserableng pamuyo. Usa siya ka tipikal nga saop diri sa Misamis Oriental nga dugay na'ng gipaantos sa ilang agalon.

Ang malampusong TO sa mga kauban naglanoglanog bisan pa sa kasikbit nga lungsod. Nahimo kining nag-unang giestorya-estoryahan sa tanan. Sa kaumahan sa sentro sa baryo, sa kadalanan ug bisan pa sa mga imanan. Nahimo kining sumsoman sulod sa usa ka bulan. Mikaylap ang estorya nga mikusog ang kalihukan sa ilang dapit. Ug aduna kunoy nagsuroy-suroy, nagpasabot karon.

Bahin kang Nong Loloy wala siya mag-apil-apil sa mga estorya. Basta ang iya, padayon lang nagkopras kay basin og palayason na hinuon siya sa iyang despotikong agalon. Ang pabalik-balik nga pagsaka sa lubi, pagbunot, paglugit ug pag-ganggang ug pagkahuman ihatod ngadto sa iyang amo, mao ra ang adlaw-adlaw niyang giatiman. Kay didto man sab kuno siya mangutang, busa okey na lang. Hangtod na lang siya sa bagulbol kun ma-overdraft siya inig-kwentahay na. Kay barato kuno ang lubi.

Usa ka adlaw nabisitahan siya sa mga NPA tungod sa nadunggan nilang aduna siya'y armas. Gusto

nilang dis-armahan siya. Apan iya silang gipasabot nga iya kadto sa iyang amo.

Sa sinugdanan, matod pa niya, iyang gipasaka ang mga NPA sa iyang payag kay hadlok siya kay armado. Ug iyang gipakaon kay "mopakaon" man gani siya og iro, tawo na ba hinuon ang dili. Matod pa ni Nong Loloy sa iyang paghinubay, "naa na sab sila. Makuhaan na sab 'ning akong giutang nga bugas".

Apan sa ngadto-ngadto, madasigon ug buhi na ang ilang panaghisgot mahitungod sa problema sa mga mag-uuma lambigit sa tulo ka mga batakang problema ug ang solusyon niini. Hangtod nagkasabot silang hulaman si Putot. Nagbalay-balay na siya daan og katarungan kay basin siya pangitaan sa iyang agalon ug pabayron: ingna lang god nga gikuha sa mga NPA, maoy ingon sa mga kauban.

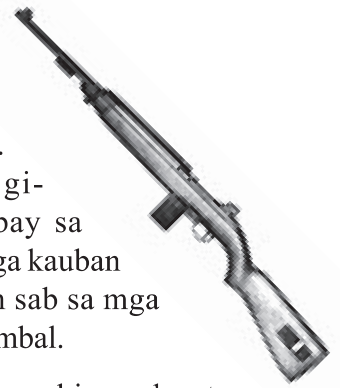
Sukad niadto permanente na ang mga kauban sa iyang payag. Hangtod nga lalom na niyang nasabtan kun nganong dunay NPA. Nga kini ang iyang hukbo. Nga kini ang nanalipod sa sama niyang mga kabus. Nga kini ang nagpaasdang sa interes ug pangayo sa mga mag-uuma sama sa iyang hagbay ra'ng pangandoy nga makaangkon og gamayng luna sa yuta.

Aktibo na siyang milihok sa baryo human mapasulod sa grupong tig-organisa. Nahatagan na usab siya og pormal nga pagtuon. Nag-organisa sila ug nagtinabangay, hunglosay sila diha sa fishpond, tanaman, pananom og herbal nga medisina ug may komon silang uma. Siyempre nagtuon sab sila sa mga kaso sa pagpahimulos ilabina sa ilang agalon mahitungod sa kalubihan nga ilang gisaopan. Nga misangpot sa pakigdayalogo/ konprontasyon sa kang Don Ambrosio nga gipaluyohan sa halos tanang mga tawo sa barangay. Napugos ang ilang agalon nga ihatag ang ilang pangayo ug nakig-estorya pa kini sa mga kauban.

Human niadto nausab na ang tinagdan sa iyang amo ngadto kaniya. "Nong Loloy, karong tuiga dili na 'ko mangayo og bahin inig-kopras nimo ug kadtong atong karbin naghunahuna 'kong ihatag na lang ngadto sa mga kauban," matod pa sa iyang amo.

"Dako gyod ang natabang sa mga kauban kanako. Gawas nga morag miarang-arang ang akong pamuyo, sa bayente anyos nakong pagka-saop, karon pa 'ko marespetohe sa akong agalon. Wala na niya ako balikasa", hunahuna pa ni Nong Loloy. Ug uy, basin og naay mga kauban karon didto sa ilang Pare Mando, ipadala ko pa diay kining isda nga gipadala ni Don Ambrosio.

Usa ka adlaw niana, mihangyo ang mga kauban nga ibilin ang usa ka kaubang nasakit og malarya. Maglisod siya paglakaw ug kinahanglan nga ibilin kay lihok ang kaaway. Siyam sila nga pulos armado ug si Putot kay walay laing makagunit gipaagapan na lang sab ni Nong Loloy. Miuyon si Nong Loloy sa hangyo sa mga kauban. Ug siya na sab ang nag-atiman sa pasyente nga mikurog pa. Iya kining gi-akyuhan subay sa gitudlo sa mga kauban ug gidapatan sab sa mga herbal nga tambal.

Suod ang pakigsandurot sa kaubang nasakit kang Nong Loloy. Mora lang sab og iya kining anak.

Usa ka gabii, miabot ang mga army sa payag ni Nong Loloy. Nangutana dayon kun nakakita ba siya'g mga NPA. " Kinsa kanang batan-on nga nagkurog, basin og NPA na" isog nga pangutana sa army. "Ako na'ng anak sir. Gihilantan." Tubag ni Nong Loloy. Nakita sa pasista si Putot nga gisab-ong sa haligi. "Nganong anaa ka ma'y pusil, kang kinsa 'ni?" singgaak sa pasista.

"Sa ako intawon na'ng agalon sir. Kang Don Ambrosio aron ibantay sa iyang kalubihan" tubag ni Nong Loloy. "Naa ma'y lisensya niana".

"Sige mouban ka kanamo ngadto sa poblasyon. Adtoon nato ang imong agalon kun tinuod ba 'ning imong gisulti.

Sa nakalakaw na ang mga army, naningkamot pagbakod ang kauban, dayong 'naog ug dali lang gilamoy sa kangitngit sa kagabhion. Luwas na siyang nakabalhin sa laing balay.

Pagkaugma, human maayos didto sa poblasyon, sa balay sa iyang amo, gihatag na lang gyod nila si Putot sa mga kauban.

Tampo sa mga Magbabasa

ANG AKONG KASINATIAN

Ni Ray Makinasudnon

Wala nako damha nga makaabot 'ning tunga-tunga sa lasang diin ang madunggan mao ang langgis nga tingog sa gangis, ang mananoy nga huni sa mga langgam og ang dahunog sa inagos sa tubig sa busay sa duha ka nag-abot nga suba. Gisud-ong ko ang duha ka mga kaubang hukbo nga naggunit sa ilang tagsatagsa ka M16———aahh, nia na gyod ko sa dugay ko nang gipangandoy nga magpa-cs. Nalipay kaayo ko apan nabalaka usab sa akong bag-ong gimbuhaton.

Sa pagpahibalo pa lang sa akong deployment, nalipay na kaayo ko tungod kay gawas nga magkauban na kami sa akong ka-relasyon sa gimbuhaton, dugay ko na sab nga pangandoy sukad pa sa akong pagpultaym, nga sa CS gyod ko molihok kay gawas nga dinhi gilunsad ang nag-unang porma sa pakigbisog dinhi sab ang tanang natad nga gikinahanglang kat-onan ug tun-an aron balansyadong mapaasdang ang DRK. Kibale, nahagit gyod ko.

Sa pikas bahin nabalaka sab 'ko kay basin dili nako makaya ang pisikal nga sakripisyo ilabina kay wala gyod ko maanad sa kinabuhing bukidnon. Dako kaayo ang kalahian kaysa akong nadak-ang kinabuhi sa syudad. Gani, nakapangutana ako sa usa ka responsableng kauban, "dili kaha 'ko masakit didto?" Matod pa niya, "basin makaabot ka og tulo ka tuig ayha pa masakit. Pero ayaw lang og kompyansa kay daghan na ra bang susama nimo nga wala ra abti og 3 ka tuig, nasakit dayon" (dala niyang katawa).

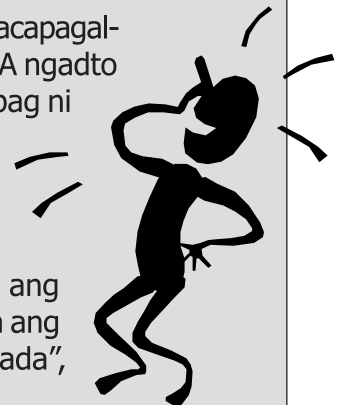
Gawas sa pisikal nga sakripisyo aduna pa 'koy laing gikabalak-an. Kini mao gyod ang pagkapa sa gimbuhaton mismo dinhing dapita kay lahi kaayo ang akong gimbuhaton sa syudad sa milabayng unom ka tuig. Sa syudad morag dili man kaayo mabatyagan didto ang sakripisyo. Kay dili ka man gani maglakaw kun moadto sa erya. Magsakay man. Dili ka sab magutman kay daghan mang balay ug kun may kuwarta lang dali man lang pagsayd-step sa karenderya. Kini ang kanunayng nagdula sa akong hunahuna kanunay. Ang kabalaka. Maka-kaya kaha ko?

Ang nakatabang nga napatigbabawan nako ang kabalaka mao ang ka-abli ug ang ka-andam sa

Mga Pakatawa (Humor) sa Rebolusyon

Sa bartolina sa Makati City jail, karon lang bag-o human makalingkod si Macapagal-Arroyo, duha ka mga binilanggo ang nag-estoryahay. Nangutana si pinireso A ngadto kang pinireso B. "Unsa man diay ang imong sala nga napreso ka man?". Tubag ni pinireso B: "napreso 'ko kay nagsupak-supak ako ni Estrada". "Ikaw unsa sab diay ang imong sala?", sumbalik-pangutana ni pinireso B. "Napreso ko kay midapig ko ni Estrada", mubong tubag ni pinireso A.

Taud-taod miagiot ang pultahan, ug bisan medyo ngitngit nakita nila ang guwardiya nga mibalhog sa usa ka tawo sa sulod. Nagdungan pagpangutana ang duha: "unsa diay sala nimo bay?", dungang pangutana sa duha. "Ako si Estrada", nagkanguhal niining tubag nga maora'g hubog ug wala pa mahuwasi.

kaugalingon. Mao'ng nagsige ko og pangutana sa mga kaubang may kasayoran sa maong erya. Gihinumdoman ko pagbalik ang panaad ko sa miagi sa dayong pag-pultaym nga ang katawhan kinahanglang pukawon, organisahon, palihukon ug pangulohan aron mahimong materyal nga kusog sa pagpukan sa tulo ka batakang problema. Ug nga ang sakripisyo kabahin na sa pagpaasdang sa demokratikong rebolusyon sa katawhan. Nakatabang ang maong pamalandong sa pag-andam sa akong kaugalingon.

Tuod man, kinse ka adlaw sukad sa pag-abot ko sa erya, aduna dayo'y operesyong militar. Dili ko gyod makalimtan kining maong kasinatian kay bisan kun layo pa kaayo ang kaaway dili na ako halos makatulog. Apan ang mga kauban sa akong paniid mora man og okey ug relaks lang kaayo. Ila hinuon kining gimonitor aron banatan.

Sa gimbuhatong lumad sa sinugdan nalisdan ko kay dili makasabot ang masa sa akong binisaya. Kinahanglang magkat-on pa 'ko sa ilang pinulongan aron daling makapahaom ug masuod kanila. May kasinatian pa 'ko nga grabeng kusoga sa ulan ug nagsige og pangilat sa among paglabang sa suba sa Kinayang. Sagol kaisog ug kahadlok ang akong gibati kay tulo ra mi nga nagkuyog sa paglakaw, usa ka masang lumad nga may M16, usa ka kaubang pultaymer nga may Carbine ug ako nga walay armas. Luyo niinining kahimtanga, gilig-on ko ang akong kaugalingon. Giisip ko nga natural na kining pagbaha sa suba dinhi sa bukid. Sa kulturang lumad kinahanglang mahibalo sab ka sa mga pasumbingay nga gitawag nila og "dinato" ug mopahaom ka sa porma nga kaya nilang madawat kay kun dili bisan usa ra'y gipunaan tibuok pamilya ang magmahay.

Sulod sa unom ka bulan hangtod karon nga mag-usa na ako ka tuig dinhi natin-aw kanako nga kinahanglang magmabinantayon pa gihapon sa padayong bangi sa duha ka linya sulod sa kalihukang Lumad sama sa lumadismo nga nagpadako sa papel sa tradisyon nga mosangpot sa paglikida sa Partido sa pagpangulo sa kalihukang Lumad. Pipila lang hinuon niini ang may sayop nga panghunahuna niini sulod sa han-ay sa mga lider-lumad. Luyo niini ang nakapadasig kanako sa paglihok sa ilang han-ay mao ang ka-aktibo sa tribo paglihok dihang natransporma na kini sa pagka-rebolusyonaryo.

Ang pagtulon-ang akong nakutlo mao nga tukma kaayo ang disposisyon sa Partido kanako sa pagpahaom sa akong katakus diin anaa ang kahigayonang molambo sa propesyon isip usa ka rebolusyonaryo. Ang mahinungdanon mao nga ang matag usa abli ug andam magkat-on ug magtuon sa kahimtang. Husto kaayo ang pagtulon-ang gitudlo sa Pagtulon-an alang sa mga Aktibistang Masa nga angay mag-seryoso, nga walay kapuol/kakapoy, nga dili mamili og gimbuhaton, nga motuon ug motuki gyod kanunay ug masakripisyohon. Kini ang angay'ng huptan sa matag rebolusyonaryo sa pagpatuman sa tahas ug gimbuhaton nga gisangon kanato bisan asa kita mabutang.

Sa usa ka Military Operation didto sa kabukiran sa Surigao City kini ang nahitabo :

Usa ka masa ang giimbestiga sa usa ka sundalo. Singka ug suko kaayo ang tingog niini. Nangutana kun aduna bay NPA sa ilang lugar. Kalma lang kaayong mitubag ang masa: 'Na! Mao lagi ni'y among problema sir, kay dugay-dugay na man sila nga wala makabalik dinhi sa amoa. Daghan na kaayo ang problema.

Labi pang nasuko ang sundalo: "nag-amot-amot ba sab 'mo dinhi og bugas ug kuwarta?"

"Mao lagi nga naproblema kami sir kay gisugdan na pag-ulod ang among pundong bugas."

"Kana ba! 'di maglimod-limod." Dayong lakaw sa sundalo.

(Nota: kini nga kasinatian tinuod. Nahitabo kini didto sa kabukiran sa Kabukiran sa Surigao del Norte)

ANG BHB DIHA SA

Lakad pasulong na! Madasigon human nagmadaugon sa usa ka panagsangka sa kabukiran sa Agusan del Sur.

...panahon sa lakawan human sa malampusong T.O.

... panahon sa pagtagos didto sa kabukiran sa Surigao

NAGKALAINLAING

.....panahon sa Songwriting Workshop kaniadtong Hulyo 30 - Agosto 2, 2001

MGA AKSYON

...may higayon gihapon pag-atubang sa kamera diha sa kampo

Pabula

ANG BATO UG ANG BUKOT-BUKOT

Ni Jessie Guevara

Panahon kini nga dulom ug salimuot ang dagan sa akong kinabuhi. Sa pagsalmot sa rebolusyon sunodsunod ang dili maayong panghitabo ug nag-atubang sa nagtipun-og nga mga problema.

Una, nahibal'an ko nga nagkagrabe ang sakit sa akong inahan. Tinuod naluoy ko pero unsaon ko man pagtabang sa hangyo niya nga bisan tambal man lang nga ako mismo sa skin disease sab gitakboyan. Kining tanan ako na lang giangkla nga tipik ug kabahin sa problema sa katawhan nga dili na lang tagdon kay daghang trabaho ang atimanonon. Ikaduha, mas dako nakong problema ang mga bagahe nga wala man tuod nako lukdoha apan nakabagahe ug nakapakibhang sa akong kadasig; mga sayop nga panghunahuna; mga limitasyon pa sa pagsabot; mga bangi; kotradiksyon sa rebolusyon mopadayon ba o dili.

Anaa pa usab ang operasyon sa kaaway nga binulan ang gidugayon; mga masa gihamlet; "no man's land" ug bombing aron baseng masa gub-on; mga kauban lihok kaayo aron dili maigo; lisod pagpasulod sa suplay; usahay linugaw ra ang among gikaon.

"Dinhi tay-ogon ang imong komitment ug determinasyon" matod pa sa kauban. Sa among pag-atras didto kami makaposte sa sapa sa Balatukan; ang problema akong gipamalandongan; wala dayon makatulog sa paghinunahuna sa problema; sa abay sa dakong bato ako nagduyan; ang sagbot nga bukot-bukot gihawan; wala damha dinhing sapaa sa may bato nga akong giduyanan dako og gikatabang, daghan 'kong nakuhang pagtulon-an. Ug giganoy ako sa katulogon ug kahinanok.

"Nong, luoya sab sa imong kahimtang, 'ning kilid sa pangpang sa sapa nagpakontento ka na lang; naniguwang ka na lang sa imong nahimutangan" pagtamay sa sagbot nga bukot-bukot. "Tan-awa ang imong lawas, sa lumot naputos busa wala ka 'nay pulos."

"Saksi ang kasaysayan, dako akong kapuslanan; sa wala ka pa 'ning sapa; nahimo akong pinuy-anan sa mga isda", tubag sa bato.

"Ha, ha, ha, ha; binuang kanang imong estorya. Tan-awa 'ko tambok sa mga dahon ug hapit ka nang matuok" dugang sa bukot-bukot. "Niining sapaa ako ang bida. Kung tubig modako ug ako maglisod na, dahon ko nga daling molabong sa pagbalhinbalhin sayon ra".

"Ako lahi sa imoha. Problema sa tubig akong atubangon ug sulbaron kay daghan man ang solusyon. Dili parehas sa imoha huyang ang baruganan; dili mabuhi kun walay kakapyotan" sumbalik sa bato.

"Kanang prinsipyoha tiniguwang ug dili na balido. Haytek na karon; panahon na sa alisto dili ni Bonifacio. Busa sori na lang 'Nong basta ang ako ang maluwas ra" pakapin sa bukot-bukot.

"Pagkahuyang ba sab sa imong baruganan. Gagmayng problema imo lang dayong talikdan; dili parehas sa akoa nga dili matarog, sa anas man o baha dili matandog", pintok nga tubag sa bato. "Busa ayaw og palabi'g bahakhak kay sa baha ra ba ikaw daling malangkat".

Human sa ilang panaglantugiay midag-om ang kalangitan ug mibundak ang makusog nga ulan hinungdan

gipadayon sa pahina 17

BAYAN MUNA NANGHAROS SA PARTY-LIST

Nakadaog ug nag-una sa eleksyong party-list sa milabayng piliay ang partidong Bayan Muna. Nakakuha kini og kinatibuk-ang 1.7 milyong botos sa tibuok nasud diin 11.57% kini sa *total votes cast* sa party-list.

Sa nag-unang 20 ka mga probinsya sa tibuok nasud, subay sa gidak-on sa nakuha niyang mga botos itandi sa *total votes cast* (TVC) sa party-list sa maong probinsya, nag-una ang Surigao del Sur diin dul-an sa katunga sa *total votes cast sa party-list*[*] ang miboto sa Bayan Muna.(48.52%). Ika-unom ang Agusan del Sur (33.19%), ika-siyam ang Surigao del Norte (27.69%) ug ika-onse ang Agusan del Norte. Hinuon, sa pinakadako og botos nga nakuha sa Bayan Muna sa matag probinsya, nag-una ang Camarines Sur (71,222), Pampanga (65,960), Albay (64,832), Iloilo (55,562), Nueva Ecija (54,380), Bulacan (53,487), Sorsogon (51,537), Negros Occidental (51,419), Quezon City (49,906) ug Laguna (46,934).

Sa nakuha niining botos sa nasudnong langkob, nahimo niini pagpwesto ang tulo sa mga nominado aron mahimong delegado didto sa reaksyonaryong kongreso. Molingkod isip mga party-list representative sa nagsingabot nga ika-12 nga Kongreso silang Satur Ocampo sa BAYAN, Crispin Beltran sa KMU ug Liza Maza sa GABRIELA.

Hinuon, sumala pa ni Satur Ocampo, bisan pa sa mabulokong kadaugan sa BAYAN MUNA, gikinahanglan ang pagpabiling mapahiubsanon aron atubangon ang mga hagit sa gimbuhatong parlyamentaryo nga mao ang mosunod:

1. Gamiton ang Kongreso isip entablado aron ibutyag ang kadunot sa nagharing sistemang sosyal ug politikal ug ang kadunot sa nagharing hut-ong nga anaa sa gahum.

2. Gamiton ang Kongreso isip entablado aron ihikyad sa katawhan ang programang politikal nga nagrepresenta sa mga pangandoy sa katawhan alang sa demokrasya, katarungan ug nasudnong kalingkawasan.

3. Amomahon ug panalipdan ang mga tawhanon ug demokratikong katungod sa katawhan; ug

4. palapdon ug pakusgon ang gimbuhatong alyansa sa han-ay sa mga medyo progresibong kagawad sa Kongreso ug Senado aron iduso ang adyenda sa katawhan alang sa batakang kausaban.

[*] *Ang total votes cast (TVC) sa party-list sa Surigao del Sur mikabat sa 80,757. Ang Bayan Muna nakakuha og 39,182 (48.52%). Sa Agusan del Sur, ang TVC sa party-list mikabat sa 84,477. Ang nakuha sa Bayan Muna, 28,040 (33.19%). Sa Surigao del Norte ang TVC sa party-list mikabat sa 116,186. Ang nakuha sa Bayan Muna, 32,167 (27.69%). Sa Agusan del Norte ang TVC mikabat sa 100,059. Ang nakuha sa Bayan Muna, 24,132 (24.12%).*

DUGANG MAMUMUO NATAKTAK SA TRABAHO

Sa unang tulo ka bulan niining tuiga, 1,341 ka mga trabahante ang nawad-an sa trabaho gumikan sa pagsera sa 82 ka mga kompaniya sa Habagatang Mindanaw. Dugang kini sa 2,635 ka mga trabahanteng nawad-an sa trabaho sa unang tulo ka bulan pa lang niadtong tuig 2000, matod pa sa *Ang Manggagawa*, ang opisyal nga mantalaan sa KMU.

Sumala pa usab sa DOLE may 27% sa 548 ka mga kompaniyang nainspeksyon sa Mindanaw ang wala gyod maghatag sa minimum nga suholan ngadto sa mga trabahante.

MGA MAMUMUO SA *AJINOMOTO* NAGMADAUGON

Nagmadaugon ang mga mamumuo sa Ajinomoto nga mapanghingusog ang ilang mga demanda human sa tulo ka bulan nilang welga. Lakip sa mga nadag-an sa mga mamumuo ang P50 dugang suholan, duha ka sakong bugas ug usa ka adlaw nga dugang sa ilang vacation leave ug sick leave.

Gipalig-on kini sa Memorandum of Agreement nga gilagdaan sa mga unyon sa mga mamumuo sa pagpanguna sa United Ajinomoto

Inc. Rank and File Labor Union (UAIRFILU) ug sa management sa Ajinomoto Phils. Corp. kaniadtong Mayo 29 sa National Conciliation and Mediation Board (NCMB).

Napamatud-an sa mga mamumuo nga ang undanong CBA makuha lang diha sa militante ug hiniusang paglihok.

HEPE SA POLIS NATUALI

Kaniadtong Abril, 2001 malampusong nasilotan ang gikaintapang hepe sa polisya sa Surigao City mga si Col. Andres Santos didto sa may Jabonga, Agusan del Norte. Sukwahi ug balingag kaayo sa iyang apelyido ang iyang binuhatan. Gikaintapan siya nga protektor sa ginadiling druga ug protektor sa sugal nga masyaw. Daghan usab ang nabiktima niyang mga inosente pinaagi sa pagtanom o pag-framed-up sa mga suspetsado ug pagkahuman sila ra usab ang magbahinbahin sa piyansa. Aktibo usab siya sa kontra-insurhensya.

Upat lang ka elemento sa BHB ang mitira kaniya ginamit ang pamaaging isparo. Armado sa 1 ka baby armalite ug 3 ka mga mugbong armas ang BHB. Naklining sa maong aksyon ang 1 ka M16, 1 ka .45 kalibreng pistola ug salaping cash nga balor og P38,050.00. Resulta: daghang nangalipay ug morag nag-piyesta ang mga nabiktima. Siyempre kadtong haduol kaniya ug suod naguol sab. May mga PNP nga gusto sab makig-estorya kay aron "ma-clear" sila sa rebolusyonaryong kalihukan.

SONGWRITING WORKSHOP MALAMPUSON

Malampusong nalunsad ang usa ka workshop sa pagtagik og awit (songwriting) kaniadtong Hulyo 30-Agosto 2 didto sa usa sa mga lungsod sa Bukidnon. Gitambongan kini sa 7 ka mga magtutuon gikan sa nagkalainlaing yunit ubos sa rehiyon. Igo-igo sab ang nadugang nga kahibalo sa mga magtutuon mahitungod sa kun unsaon ang pagtagik og awit. Pipila niini mao ang mosunod:

1. Porma ug istruktura sa Awit
2. Pagbutang og tugma (kabagay paminawon) kun rhyme sa lyrics
3. Pagbutang og sukod sa matag linya sa balak
4. Paggamit og nagkalainlaing elemento sa balak

Gilangkoban sa duha ka bahin ang workshop. Ang una mao ang teorya samtang misunod ang praktikum. Ang sa praktikum gilangkoban sa duha ka mga ehersisyo. Ang una mao ang pagkomposo og awit pinaagi sa grupo. Ang ikaduha mao ang indibidwal nga pagkomposo. Resulta niini sa gilangkoban sa workshop, nakahimo kini og usa ka album sa mga awit.

MGA BALITA SA AGREB UG MGA MOBILISASYONG MASA

Tulo ka hugna sa negosasyon ang gilunsad sa mga mag-uuma batok sa RMI didto sa La Paz karon lang bag-o diin sa matag hugna dili momenos sa 300 ngadto sa 500 ka mga tawo ang nagsalmot. Sa napulo nila ka mga demanda halos tanan ang nakab-ot dinhi. Resulta, nabulahan ang kapin sa 1,000 ka mga pamilya sa unom ka mga baryo.

Didto usab sa _______ sa duha ka baryong langkob usa ka GTO ubos sa SP ang naglunsad og dayalog batok sa usa ka agalong yutaan. Gipangayo nilang patas-an ang suholan gikan sa 70 pesos nga walay libre kaon ngadto na sa 80 pesos ang adlaw sa guna nga wala gihapoy libre. Duha ka hugna nila kining gilunsad. Ang una kaniadtong unang semana sa Pebrero samtang ang ikaduha kaniadtong unang semana sa Marso. Ang ikaduha sa unang semana sa Marso mao ang pagpataas sa suholan sa tapas sa tubo gikan sa 70 ka pesos matag tonelada ngadto na sa 90 ka pesos matag tonelada nga may libreng pagkaon.

Didto usab sa _______ Esperanza, Agusan del Sur, 22 ka mga trabahante ang naglunsad og dayalogo uban sa usa ka tag-iya og plantasyon sa rubber. Ilang gipangayo nga paubsan ang kota nila sa rubber nga taas ra kaayo ug patas-an ang ilang bahin. Resulta niini nagmadaugon sila diin 32 ka mga pamilya ang nabulahan.

Sa __________ sa lungsod sa Esperanza gihapon usa ka kooperatibang umahan ang gitabangan sa 72 ka mga mag-uuma. Ubay-ubay usab ang grupo sa mga hunglos diin aduna kiniy 20 ka mga membro. Daghan usab ang nagasalmot sa mga kalihokang dayag sama sa ______ symposium, Earth Day, anibersaryo sa Kababayen-an kaniadtong Marso 8 ug kaniadtong Mayo1 (Adlaw sa Pamuo), ug kalihukang anti-pasista diin 60 ka mga tawo ang nagsalmot sa usa ka Fact Finding Mission didto sa San Pedro, San Luis. Duha usab ka higayong naglunsad og Operesyon Sabwag ug Operesyon Bani sa Agusan river kaniadtong anibersaryo sa BHB sa Marso 29.

Nasayud ba KAMO?!

Nganong si Juan dela Cruz dili gyod mahimong si Senador Juan dela Cruz?

1. Adunay 42,000 ka mga barangay sa nasud. Kun ang usa ka senador mobutang og napulo ka mga streamer sa matag barangay nga nagkantidad og P50 ang matag usa, nagkinahanglan siya og P22 milyones alang sa 420 ka mga streamer.
2. Kun mobutang siya og 100 ka mga poster sa matag barangay nagkinahanglan siya og 4.2 milyones ka mga poster. Kun ang matag poster tag-50 sentabos nagpasabot kini sa laing P2.2 milyones. Ang gasto sa labor sa pagpamutang niini sa tag-P40 sentabos matag usa nagkahulogan og P1.68 milyones. Ang pakyaw sa dyip sa pag-ngadto-nganhi sa barangay nagkantidad og P1,200 ang adlaw. Idugang pa dinhi ang gasto sa pintal, brush ug gawgaw sa pagpamilit.

Mao diay nga si mag-uuma Juan dela Cruz, dili gyod mahimong si Senador Juan dela Cruz.

Haligi sa Pyudalismo sa Bukidnon, Napalagpot sa Gahum

Ni Ka Luna

Nagmalampuson ang katawhan pinaagi sa kalihukang masa ug hustong pagdumala sa pakig-alyansa, pagpakgang sa katuyoan ni kanhing gobernador Carlitos Fortich Jr nga magpabilin sa gahum. Sa unang higayon sa kasaysayan sa tradisyonal nga politika sa Bukidnon mihalok siya sa abog sa kaparutan dihang gibuntog siya sa iyang kaatbang sa pagka-mayor sa dakbayan sa Valencia sa milabayng eleksyon.

Hagbay rang gikaintapan sa kabangis ug pagka-despotiko si Fortich. Sulod sa hapit usa gatos ka tuig nga paghari sa ilang pamilya sa Bukidnon, nagpakita siya dili lang sa pagpihig ug pagtamihid sa mga batakang masa ug yanong katawhan kundili lakip na sa ilang pagkahakog sa kayutaan, kinaiyanhong bahandi ug gahum. Daghan na kaayong luna sa mga kayutaan ang iyang giilog, daghang mga katungod ang giyatakan ug labaw sa tanan daghang kinabuhi ang nakalas sa mga lungsod sa Quezon, Valencia ug ubang kalungsuran. May mga armadong guwardiya siya nga mamusil dayon kang bisan kinsang mosulod sa iyang yuta nga walay pagtugot niya. Ug imbes tabangan unta ang mga mag-uumang makaangkon og luna sa yuta iya na hinuon kining babagan kay mahimo kunong "sumbanan" sa pagpangayo sa mga mag-uuma sa tinuod nga reporma sa yuta aron maangkon ang luna nga ilang gitikad sa Dabong-dabong, Valencia, ang iyang tubag: "Ibabaw sa inyong patay'ng lawas" (over your dead bodies). Gimandoan usab niya ang mga polis sa probinsya pagbungkag sa mga kalihukang masa o aksyong protesta.

Hinog na kaayo ang kahimtang aron palagputon na si Fortich. Mismo sa mga barangay nga giisip niyang iyang balwarte baho na kaayo ang iyang reputasyon. Gumikan lang sa iyang pagpanghadlok nga napilit ang mga tawo pagpili kaniya sulod sa hataas kaayong panahon. Apan sa milabayng piliay wala na gyod makaagwanta ang katawhan. Mga tawo sa simbahan, mga gagmayng politiko, taga-NGO, media, uban sa mga batakang masa ang nagkahiusa aron tapuson na ang paghari ni Fortich sa politika.

Wala magsilbe ang pagpanikas ni Fortich atubangan sa mabinantayong mga mata sa nagkahiusang katawhan. Ang pagsulay niining kawaton ang mga ballot boxes ug ang pagsinamok sa iyang mga abogado panahon sa pag-ihap sa mga balota wala magmalampuson. Sa iyang kapildehan, napakita sa katawhan nga basta magkahiusa lang seguradong mapiang ang simbolo sa pyudalismo ug pasismo sa probinsya sa Bukidnon.

Mga Balita | **Internasyunal**

4,OOO KA MGA MAMUMUO SA DELL COMPUTERS MATAKTAK

Ang pinakadakong kompaniyang tighimo og mga personal computers gihugon-hugong manaktak gikan sa 3-4,000 ka mga trabahante. Gianunsyo karon lang bag-o sa Dell Computer Corporation nga buhinan ang pamuo ug dili mobayad sa overtime pay tungod sa problemang gisagubang niini karon.

Sumala pa sa kompaniya ang kinadaghanang mamumuong taktakon mao ang didto sa Texas ilabina ang sa sales department, marketing department ug sa management ug support services. Gilauman sa Dell nga makadaginot sila og $250 hangtod $350 milyones.

ISUZU-JAPAN MAGSERA

Sa pagsulat niining balitaa, gipalandong na karon sa kompaniyang Hapones nga tighimo sa mga sakyanang Isuzu ang pagbuhin (pagtaktak) og 11% sa iyang kusog-pamuo ug serhan ang usa sa tulo ka primaryang planta sa Japan. Ang duha ka mahabiling planta mamuhin sab og mga trabahante. Makuhaan og 3,000 ang kanhing 28,000 kusog-pamuo sa kompaniya. Niini 1/3 sa kapasidad sa produksyon sa Isuzu ang mawala. Ang nahisgutang kompaniya naapektahan pag-ayo sa grabeng krisis sa ekonomiya nga miigo sa Japan sukad pa kaniadtong WW II.

Sa milabayng dekada, katunga na lang ang nahaling sakyanan sa Isuzu. Sa miaging tuig 87,000 lang sab ang nahaling trak sa Isuzu. Mikabat sa 67 bilyones ka Yen o $545.2 milyones dolyares ang alkanse sa Isuzu.

KOMPANIYA SA MICRO-ELECTRONICS MANANGGAL OG 1,300 KA MGA MAMUMUO

Nagsugod na pagpanaktak og trabahante ang Agere Systems Inc., usa ka kompaniya sa micro-electronics sa Pennsylvania. Kaniadtong Mayo 14, gipadala na sa management ang mga *notice of termination* sa 1,025 ka mga mamumuo. Sa mosunod nga mga bulan, madugangan pa ang mabuhin(taktak) hangtod moabot sa 1,300-2000. Anaa sa manufacturing ang kadaghanan sa mga trabahanteng taktakon apan ang 300 niini naggikan sa *management.*

Ang Agere Systems naghimo og mga *semi-conductor* nga gigamit sa mga *cellular phones, satellite systems*; ug sa mga sangkap nga bahin sa *fiber optic communications*. Kasamtangang alkanse kining maong mga negosyoha ug nakibhangan og $148 dolyares ang Agere kaniadtong Marso 31.

UPAT KA MILYON: WALAY TRABAHO SA GERMANY

Niining milabayng bulan sa Abril, nadugangan ang hukbo sa mga walay trabaho sa Germany, sumala pa sa Federal Labor Office. Anaa na sa ikaupat ka bulan ang pagsaka sa tantos sa mga walay trabaho sa nasud ug kasamtangan anaa sa 3.868 milyones na ang ihap sa mga tawong walay trabaho.

Giangkon sa presidente sa Labor Office nga si Bernhard Jagoda nga ang tagilid nga paglambo sa ekonomiya sa Uropa gisalamin sa kusog-pamuo sa nasud.

Lakip sa mga hinungdan nganong midako ang ihap sa mga walay trabaho sa Germany mao ang paghinay sa lainlaing negosyo, ang paghunong pagpanawat sa mga kompaniya og mga bag-ong empleyado ug ang dinaghang pagpanaktak.

OPENSIBA SA MGA REBOLUSYONARYO SA NEPAL NAGBANDERA SA MANTALAAN

Kaniadtong Huwebes, Hulyo 5, usa ka mapangahasong opensiba ang gilunsad sa mga rebolusyonaryong manggugubat ilalom sa Partido Komunista sa Nepal (People's War) batok sa 41 ka mga polis sa reaksyonaryong gobyerno sa Nepal diin hingpit gyod nilang nadugmok kini. Gilunsad nila kini sa pipila ka mga distrito tunong sa ika-55 nga kasumaran sa adlawng natawhan sa bag-ong milingkod nga hari nga si Gyanendra. Ang bag-ong nakalingkod nga hari gibantog sa kaaktibo sa pagpanglutos sa mga rebolusyonaryo sa Nepal sukwahi sa iyang gisundang hari nga si Birendra nga wala gyod manulong sa mga kampo sa mga rebolusyonaryo sa kabukiran.

Kahinumdoman nga sa 1996 pa lang sila nagsugod sa ilang armadong pakigbisog human sila mobulag sa rebisyonistang Partido Komunista dinhi. Ang maong aksyon nakapakurog pag-ayo sa mga politiko, negosyante, ug mga industriyalista kinsa nagdumiling mohatag og rebolusyonaryong buhis.(PDI, Hulyo 9, 2001).

INTERNASYONAL NGA LIGA SA PAKIGBISOG SA KATAWHAN (ILPS) NATUKOD

Gikan sa Ang Bayan (Hulyo 4, 2001 isyu) gikataho nga ang Internasyonal nga Liga sa Pakigbisog sa Katawhan natukod na. Kaniadtong Mayo 25-27, ang iyang unang asembleya nga gihimo didto sa Zutphen, The Netherlands.

Ang Liga nagsilbeng usa ka halapad nga anti-imperyalista ug demokratikong internasyonal nga pormasyong masa. Nagdala kini sa anti-imperyalista ug demokratikong linya. Naningkamot kining hiusahon ang usa ka halapad nga internasyonal nga nagkahiusang prente aron pukawon, ug organisahon ang gatusan ka milyong katawhan sa kalibutan alang sa pakigbisog sa demokrasya ug katilingbanong kalingkawasan batok sa imperyalismo ug reaksyon.

Ang Liga gilangkoban sa 336 ka mga delegadong nagrepresentar sa 232 ka mga organisasyon sa 40 ka mga nasud nga mao ang mosunod: Afghanistan, Argentina, Australia, Bangladesh, Belgium, Benin, Brazil, Burma, Canada, Congo, Dominican Republic, Ecuador, England, France, Germany, Greece, India, Indonesia, Iran, Italy, Japan, Luxembourg, Malaysia, Mexico, Nepal, Netherlands, New Zealand, Niger, Norway, Pakistan, Peru, Philippines, Scotland, South Korea, Spain, Switzerland, Thailand, Turkey ug USA.

Gipili usab dinhi ang 35 ka mga membro sa International Coordinating Committee. Napili dinhi silang Ka Crispin Beltran sa KMU, Liza Masa sa GABRIELA ug Rafael Mariano sa Kilusang Magbubukid sa Pilipinas. Si Ka Crispin Beltran ang napiling chairperson samtang ang mga vice chairpersons mao silang Memic Horoz sa Turkey, An Learts sa Belgium ug Bernardo Ranferi sa Mexico. Si Arman Riazi sa Iran mao usab ang general secretary samtang silang Cherry Clemente sa Pilipinas ug Jim Balikwisha sa Congo mao ang mga deputy secretaries; ang tesorero mao si Danny Claes sa Belgium ug ang awditor mao si Irene Fernandez sa Malaysia.

Ang Liga miila sa papel ni Ka Jose Maria Sison isip chairperson sa International Initiative Committee (ICC) ug midapit kaniya isip adviser. Mokabat sa 50 ka mga organisasyong masa gikan sa Pilipinas ang mitambong sa maong asembleya.

ANG BATO... gikan sa pahina 12

sa dakong baha ug pagka-anas sa pangpang. Ug kini ang nahitabo.

Migimaw ang nahiloy nga udlot sa bukot-bukot sa pagkabanlas sa yuta. Apan ang bato nagpabiling morag monumento kun maigo sa sidlak sa adlaw ang pinisik sa tubig sa sapa kaniya hinuon nakapasilaw. "Pasyensya ka na silingan kong bukot-bukot. Sama ka sa sulog nga suba mabaw busa hilabihan ka-saba. Dili sama kanako nga gilumotan na timaan nga nasulayan na pag-atubang sa mga problema. Apan ikaw bisag magbalhinbalhin ka pa kanunay gyod nga anaa ang problema".

"Dinha ako bilib kanimo amigo kong bato, kay prinsipyo ko susama sa imoha" paambit sa sapa. "Kay kun ako babagan sa pangandoy ko'ng dalan ako dili moatras kundili mangita og bangag aron akong kaagian".

Pagkataud-taod.

"Kas, Kas, mata na. Bakod na. Alas kuwatro na. Bakod. Panghipos na. Pack-up", pamukaw sa kaubang ulahing nag-shifting. Pagbuka ko sa akong mga mata nakita dayon nako ang anino sa dakong bato ug bukot-bukot. Nahinumdoman ko ang akong damgo. Salamat kanila nakakutlo ako og pagtulon-an.

Moral nga Pagtulon-an: kun dunay problema personal, sa pamilya, sa erya, sa kolektib o bisan unsa man kinahanglan atubangon. Ilatag sa lamesa aron mahisgutan. Dili kay likayan hinuon pinaagi sa pagbalhin og lain.

NAGSALIMUANG SA KAGUTOM

Ni Ka Nevoy

sa nakita ko karon, luyo sa akong kabatan-on
makalilibog hunahunaon, tungod kay katawhan
nag-antos sa tumang kalisod ug kagutom.

lapad ang kayutaan sa Bukidnon
apan pipila lang ang nag-angkon,
imbis humay o mais ang itanom
tubo, saging, pinya man hinuon.

daghan ang nag-ingon
lambo na kuno ang Bukidnon
lapad na ang plantasyon, subdibisyon
ug dagkong korporasyon.

hasta ang bukid sa Kalo-kalo
sa logging concession giangkon
mag-uuma sa tiilan, mga gmelina ug mangium gipatanom
pag-abot sa pito ka tuig, ila rang lagingon.

gagmay'ng mag-uuma sa kapatagan
giilad sa mga agalong yutaan
crop conversion ilang palambuon
halos tanan katawhan nawad-an sa pagkaon.

itoy nga panggamhanan walay gihunahuna
kundili ang kabulahanan sa kaugalingon
ug langyaw'ng monopolyo maoy ipadayon.

nasud tang mga ulipon, gapos atong bugtuon!
singgit sa kabatan-onan ug masang gipahimuslan?
ASDANG! ISULONG ANG REBOLUSYON!
sa 1896 kini apas-sumpay ug pagpadayon

KATAM-IS SA PAIT

Ni Jose Raya

Isdang Pait kamo ang among sud-an sa paniudto niining Hunyo 4
Gikan sa nagdagayda'ng suba sa Pangi nga tin-aw kaayo
Pinaagi sa pinukpok nga Tubli ug pagpanikop gigamit ang igmat nga mga kamot
Ikaw, kamo 'wa gyod makaikyas sa buot magpasustansyang hukbo.

Maluoy man unta kami kaninyo, apan unsay mahimo
Kamong mga kaisdaan sa kasubaan usa nga makapahimsog kanamo
Aron padayong maasdang ang Malungtarong Gubat sa Katawhan
Nga maoy bugtong dalan alang sa Nasudnong demokratikong kalingkawasan.

Mga higalang Pait ayaw lang kamo'g kabalaka
Panahon unya sa pandayong Sosyalistang katilingban kamo usab mabulahan ra
Gani bisan pa sa kasamtangan nga ginadusong Demokratikong Rebolusyon sa Katawhan
Programa niini alang ug sa uban pang mga susama kaninyo mahigalaon na daan.

Mga higalang Pait sa akong igo-igong pamalandong
Ang paghalad sa inyong kaugalingon sulod sa kaldero maoy inyong kinatas-ang tampong sakripisyo
Ug sa samang higayon maingon nga dili-direktang bulawanong tampo
Sa gubat nga ginalunsad karon sa katawhang Pilipino.

Busa mga isdang Pait mabuhi kamo
Tinuod nga bukugon, gagmay ug pait pa gyod kaayo
Dili-direktang tampo sa rebolusyon mahinungdanon kaayo
Busa pagsanay kamo aron matubag ang kagutom sa hukbo.

AKO KAGAHAPON, KITA KARON

Ni Ka. Jayson

I

Gihimugso ako sa kalibutang nagpas-an sa kalisdanan
Nagdako nga puno sa kasakit,
Tungod's mga igsuon ug ginikanan
Natisok ug gidala, kaligutgot ug kasilag

II

Nagsubay sa dalan nga mangitngit,
Susama's lalom nga kagabhion
Walay kahayag nga makita,
Sama's maputing panganod sa kawanangan
Nga gisalimbongan sa maitom nga dag-om
Nagpaabot sa makusog nga huros sa hangin
Aron padparon ug ibundak ang makusog nga ulan
Ingon niini ang akong kinabuhi;
Nakabsan sa paglaom, nagtago's kangitngit sa kagabhion
Nagdako nga nahilo sa impluwensya
Sa makabuang nga druga

III

Daghan na'ng tawo ang akong naduolan
Daghan na usab mga lugar akong naabtan
Usahay makaingon 'ko's kaugalingon
"Kinsa ug unsa nga lugar kining akong naabtan nga puno man sa kagubot ug kaguliyang?"
O 'di ba kaha ang akong panghunahuna lang
Ang nagdala sa kasamok ug kasilag
Hataas na'ng panahon,
Nga nga gisubay ki'ng mangingit nga dalan
Lainlaing tawo ang ikauban; lainlaing trabaho ang naagian
Usahay makahunahuna na lang maayo pa'g mamatay
Aron wala nay tawo pa nga mabiktima o madamay
Kini usab ang tinguha's akong mga ginikanan
'Pan wala itugot sa kahimtang nga mahunosan
busa padayong gisubay mangitngit nga dalan
Sa kaligutgot ug kabangis gilubong na'ng dughan
Pagtuo ko kahayag dili na makit-an
Ug wala nay tawo'ng girespetohan

IV

Apan sa kalit ug wala damhang kausaban
Gipukaw ako's mga igsuon ug mga kauban
Napakatawo pag-usab uban sa katawhan
Dako kaayong kalipay's mga igsuo'g mga ginikanan

V

Sa kalit nakong kausaban; nahigmata sa kamatuoran
Dili diay silang mga ginikanan angay ko'ng kasilagan
Kundili ang dunot nga sistema's atong katilingban
Ang kasilag ko's mga igsuon ug mga ginikanan
Sa kamingaw'g kaluoy napatigbabawan

VI

Gusto ko's taas nga panahon ginikana'g igsuon makauban
Sa pagkutkot sa kamingaw, makahunahuna's pagpahulay
Apan kun mahanduraw dunot nga sistema's katilingban
Naningkamot pagbatok, sa pakigbisog makalahutay

VII

Busa mga ginikanan, pasayloa nga dili ko usa kamo ikauban
Daghang problema atubangon, dili angay katulgan
Dinhi ko usab makita mga masa'g mga kauban
Labi na gyod ang babaye nga akong gikaibgan
Nga sa karon nahimo ko na'ng kauban.ug kapikas ni'ng dughan.

Bulawanong Panahon sa mga Kabataan ug Ginikanan

ni Dalisay Magbanwag

I

Nagplano ang mga rebolusyonaryong inahan
Tigumon ang ilang mga kabataan
Atol sa pagsera sa mga tulunghaan
Kalipay nagpahipi na sa kahiladman
Makita na unya ang mga kabataan

II

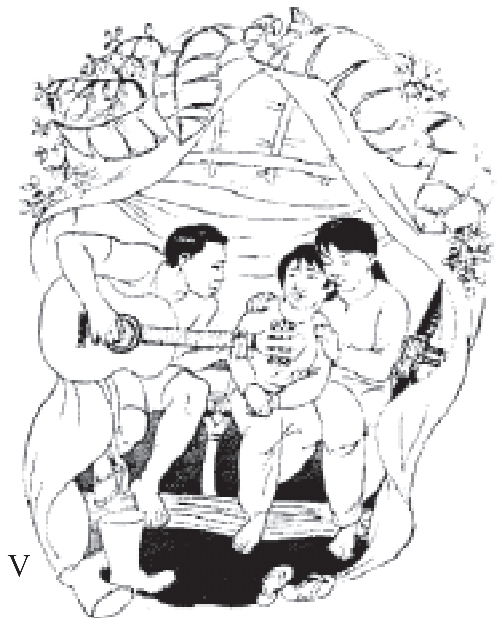
Gipaabot kini ngadto sa mga amahan
Wala madugay kini gikauyonan
Kini gisumite sa komiteng nahilunaan
Walay pagmakuli kini giaprobahan
Galastuhan giplano subay sa kasagaran

III

Didto na ang mga ginikanan
Sa lugar nga maoy pagatigoman
Matag pamilya naghimo'g postehanan
Subay sa gidaghanon sa mga kabataan
Nga ginama sa sinasang kawayan

IV

Bisan kun igo lang makatulgan
Haruhay na ilabina kun anaa ang tanan
Taliwala'ng anaa kini sa kapangpangan
Dili igsapayan kay kahaw-ang natambalan
Niini lang, sila magakos ug mahagkan

V

Sa diha na ang mga kabataan
Kalipay sa tagsatagsa hilabihan
Dinhi lainlaing batasan nasaksihan
Kasuko, emosyon gipugngan sa sinugdanan
Sa dagan ang masayop punaon, tambagan

VI

Atol sa panagtapok gikuha ang ilang suliran
Gikuha ang tagsatagsa nila'k mga kasinatian
Gikan sa ilang ikaduhang mga ginikanan
Importante kini atol niini nga kalihukan
Usahay ang mga luha dili kapugngan

VII

Kaluoy kamingaw gipaningkamotan mapatigbabawan
Panaglagyoay sa pamilya pagkakaron gikinahanglan
Ginikanan dili kini nato angay kabalak-an
Kay kining tanan alang sa ilang kasegurohan
Wa'nay molabaw pa sa kagawasang ibilin sa kaliwatan

VIII

Sa pagsalmot sa rebolusyonaryong kalihukan
Kabahin sa inspirasyon sila'ng mga kabataan
Sa ngadto-ngadto mosunod ra sila sa atong dalan
Sila ang kabahin sa atabay'ng dili mahubsan
Ipadayon nila ang mga gimbuhatong mabiyaan